

دولت محترم توجه کند که رخدادهای تلخ سال ۹۱ تکرار نشود

مباشران نجومی بخور پشت تفکیک سنگر نگیرند

است که خانواده‌ها و مصرف‌کنندگان ایرانی قدرت خریدشان برای غذا کمتر شده است. برخی از مباشران در ازای میزان کل ارزی که بابت سفارش و برای واردات کالا به آنها اختصاص داده شده متأسفانه کالاهای موضوعه را وارد نکرده‌اند....

این گزارش مشروح که در شرایط تغییر دولت‌های دهم و یازدهم قرائت شد، متأسفانه بازتاب قابل‌اعتنایی نداشت و در میان هیاهوها کم شد. بازبینی این گزارش نشان می‌دهد چگونه یک گروه کوچک از مباشران با درآمدهای نجومی توانستند ارزهای گرانبها را در شرایط تحریم‌های سخت تبدیل به ریال کرده و به ثروت‌های افسانه‌ای دست یابند. حالا و در شرایطی که قرار است دولت دوازدهم تأسیس شود، متأسفانه دولت محترم با شتاب و بدون اینکه نظر بخش خصوصی و تشکل‌های مؤثر در تنظیم بازار محصولات کشاورزی را بپرسد اقدام به ارائه لایحه دوفوریتی به مجلس کرده است تا دوباره وزارت صنعت، معدن و تجارت را تفکیک کرده و وزارت بازرگانی تأسیس کند.

در صفحه ۳

به‌رغم افزایش بی‌رویه واردات با استفاده از ارز مرجع در سال ۱۳۹۱ انتظار می‌رفت که قدرت خرید مردم برای تهیه غذا و محصولات کشاورزی افزایش یابد اما آمار شاخص قیمت مواد خوراکی در سال ۱۳۹۱ از شاخص کل قیمت‌ها بالاتر بوده است. در این سال شاخص کل ۳۰ درصد و شاخص مواد غذایی ۴۴ درصد بوده است و معنایش این

روز ۲۰ خردادماه ۱۳۹۲ بود که سرانجام متن کامل گزارش تحقیق از وزارت صنعت، معدن و تجارت در جلسه علنی مجلس قانونگذاری ایران قرائت شد. در کلیات این گزارش تأکید شده بود «در سال‌های ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به ترتیب معادل ۹/۲ میلیارد دلار، ۹/۹ میلیارد دلار و ۱۴/۲ میلیارد دلار محصولات کشاورزی وارد کشور شده است....

حرمت قانون

حتی مهم‌تر از قانون

بهمین دانایی

یک فرد آدمی که در طبیعت زاد و رشد می‌کند و جان و مال و زندگی‌اش در اختیارش بود چرا حاضر شد به جامعه پیوند خورده و با میل و رغبت، بخشی از اختیارات و قدرت خود را در اختیار جامعه قرار دهد؟

این یک پرسش بنیادین است که همواره ذهن انسان‌های اندیشمند را به خود مشغول می‌کند.

فیلسوفان دوره روشنگری و دوره‌های بعدی و اندیشمندان دیگر پاسخ‌های متفاوتی به این پرسش داده‌اند که یک نقطه مشترک در میان آنها وجود دارد:

هدف اصلی ورود انسان‌ها به جامعه، بهره‌مند شدن از جان و مال و دارایی خود در شرایط آرامش بود. پرسش بعدی این است که حالا کدام ابزار می‌تواند این هدف را برده‌ی انسان را محقق کند؟ تجربه جامعه بشری و منطق و عقل آدمی نشان می‌دهد که کارسازترین و کارآمدترین ابزار در راه حفظ حرمت جان و مال آدمی همان قانون است.

سرنوشت آدمی از دور دست تا امروز این بوده است که از روزگار بی‌قانونی گریخته و به ساحل امن و آرامش قانونی برسد. اما این سنگ بنای سازگاری عمومی در جامعه به آسانی به‌دست نیامده و رنج‌های پرشماری برای اثبات آن کشیده شده است. اما در عصر حاضر هیچ آدم عامی و هیچ فرهیخته و نخبه‌ای را نمی‌توان پیدا کرد که ادعا و اثبات کند جامعه انسانی در فقدان قانون قابل اداره و کنترل است. ضرورت قانون‌نویسی از همین نقاط سرچشمه گرفت و تکامل پیدا کرد و جوامع یکی پس از دیگری به این مزیت پی بردند. جامعه ایرانی نیز دست کم از پایان دوران قاجار به ضرورت تأسیس نهاد قانونگذاری و مشروط کردن هر اقدام و فعلیتی به مستندات قانونی پی برد و با زحمت و کوشش مجلس قانونگذاری تأسیس و امروز این نهاد ملی با قدرت و مطابق با اختیارات قانون اساسی عمل می‌کند. اما این راه رفته شده و پرزحمت که با رنج و کوشش قراوان به‌دست آمده است هنگامی ارزشمندتر خواهد بود که قانون از سوی همه نهادها و سازمان‌ها، گروه‌های اجتماعی و سیاسی و خانواده‌ها با درک دقیق از فواید آن اجرا شود. به‌عبارت دیگر حرمت قانون است که حتی مهم‌تر از خود قانون به حساب می‌آید و جوامع و گروه‌های انسانی را به امنیت و آرامش می‌رساند. دقت در زندگی اقتصادی ایران نشان می‌دهد متأسفانه برخی سلیقه‌ها و خواست‌های غیرکارشناسانه و بر پایه حدس و گمان و کزی‌های برخی افراد و نهادها، راه را برای بی‌حرمتی به قانون هموار کرده است.

در صفحه ۲

اتاق بازرگانی ایران در نامه به رئیس‌جمهور خواستار شد

تفکیک وزارتخانه‌ها را مسکوت بگذارید

درحالی‌که مجلس نیز در برابر دو فوریت لایحه ارسالی از طرف دولت برای تفکیک وظایف ۳ وزارتخانه مقاومت کرد و فقط یک فوریت آن تصویب شد، اتاق بازرگانی ایران نیز خواستار مسکوت ماندن این لایحه شده است. در نامه‌ای که از طرف غلامحسین شافعی رئیس اتاق خطاب به رئیس‌جمهور نوشته شده آمده است:

نظر به اینکه دولت محترم چندی پیش «لایحه اصلاح بخشی از ساختار دولت» را به‌منظور تفکیک وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و همچنین راه و شهرسازی به مجلس محترم شورای اسلامی، با قید دو فوریت ارائه کرده است و باتوجه به ارتباط تنگاتنگ این دو وزارتخانه با حوزه عملکردی بخش خصوصی، بدینوسیله لازم می‌داند نظرات اتفاق را که حاصل تعاطی افکار رؤسای اتاق‌های سراسر کشور، تشکل‌های ملی و کمیسیون‌های تخصصی این اتاق است، به‌شرح زیر معروض دارد:

در صفحه ۲

در صفحات دیگر

دارندگان امضای میلیاردی و طلایی آماده برگشت

احیای دوباره «وزارت واردات»!؟

با احیای وزارت بازرگانی واردات بی‌رویه از سر گرفته می‌شود

قانونی که ۲۰ هزار میلیارد تومان صرفه جویی داشته است...

لغو قانون مفید تمرکز اختیارات

یکی از دلایل مخالفت کارشناسان این است که در حالت تفکیک بازرگانی از صنعت و معدن بدون حذف و کوچک کردن دهها سازمان و بنگاه و شرکت و مؤسسه و البته به هر کدام از بخشها فراموش خواهد شد و حجم دولت کمتر نمی شود بلکه بازهم افزایش می یابد.

علاوه بر این، برگشت به حالت پیشین در بازرگانی و صنعت، همان مجادله های پایان ناپذیر قبلی تکرار خواهد شد و فعالان اقتصادی میان کارشناسان و مدیران دو وزارتخانه در رفت و آمد خواهند بود. تعارض منافع میان صاحبان فعالیت های گوناگون که حالا دستکم در یک نهاد دوباره آن تصمیم گرفته می شود راه سرعت افزایش و در مسیر حل ناشدنی حرکت خواهد کرد. فلسفه جداسازی و درهم آمیزی وزارتخانه ها این است که از اندازه دخالت دولت کاسته شود. نقش و تأثیرگذاری نهادهای کارفرمایی، کارگری و اصناف در محل های تصمیم سازی و تصمیم گیری اضافه شود و تعارض منافع به سوی حل شدن از روش های مدرن حرکت کند.

ادغام دو وزارتخانه بازرگانی و صنایع و معادن با همین فلسفه انجام شد اما به نظر می رسد دوباره در شرایط خاص به سویی می رویم که پیش از این در آن مسیر رفته و به تعارض رسیده بودیم. جداسازی وزارتخانه ها با این هدف بود که تصدی گری از دولت گرفته شده و به نهادهای مدنی و اسپاری می شود. به نظر می رسد درهم آمیزی وزارتخانه ها برخلاف این فلسفه است. با توجه به اینکه قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار دولت را موظف کرده در تصمیم گیری ها، نظر و دیدگاه شکل های خصوصی را لحاظ کند، بهتر است پیش از هر اقدامی این وظیفه قانونی دولت در کانون توجه قرار گرفته و اجرایی شود. شکل ها و نهادهای مدنی می توانند تا پیش از تصمیم قانونی دیدگاه های خود را به اطلاع دولت برسانند. اگر زمان سپری شده و قانون تفکیک اجرا نشود آنگاه فقط می توان انتقاد کرد و کاری از پیش نمی رود.

حسین سلاح ورزی - نایب رئیس اتاق ایران

دوباره به تعارض می رسیم

حاضر شود. کار دیگری که در برنامه سوم توسعه پیش بینی شد ادغام وزارتخانه های موزی و تکامل دهنده یکدیگر بود. هدف قانونی راه را برای چابک و کوچک سازی دولت هموار می کرد؛ اما دولت نهم و دهم با برداشت خاص خود از نهاد دولت در ادغام وزارتخانه ها گونه ای رفتار کرد که گره ها باز نشد و البته ابعاد کار به لحاظ پیچیدگی ژرف تر و دامنه دارتر شد.

ادغام بدون برنامه و بدون افکار پیشین وزارتخانه های بازرگانی با صنایع و معادن و راه و ترابری با مسکن و شهرسازی، تعاون با وزارت کار به جای بهتر شدن وضعیت بر تنگناها افزود؛ اما دولت یازدهم که انتظار می رفت در مسیر کوچک سازی دولت گام بردارد، کاری نکرد؛ تا اینکه از چند روز پیش شنیده می شود وزارتخانه های ادغام شده دوباره جدا می شوند و به حالت نخست برمی گردند. این برگشت به عقب که از نظر ساختار دولتی همان ساختار کابینه های دهه ۱۳۵۰ و ۱۳۶۰ است به گمان کارشناسان نمی تواند روزگار کسب و کار ایرانیان را در سطح بنگاه ها و حتی اقتصاد کلان مناسب تر از حالا کند.

جوامع مدرن در جهان معاصر چند ویژگی دارند که آنها را از جوامع پیشین متمایز می کند. از ویژگی های جامعه مدرن یکی وجود دولت مدرن است که از یک طرف اختیارات حاکمیتی گسترده ای دارد و از سوی دیگر به لحاظ ساختار اداری به سوی لاغر شدن حرکت می کند.

دولت ها در دوره معاصر بیشترین دخالت ها را در سطح سیاستگذاری مشارکتی با نهادهای مدنی دارند و می دانند که این مشارکت، دلیل چابک و چالاک بودن آنهاست. در ایران اما به دلایل گوناگون دولت ها هنوز به معنای آنچه در جهان مدرن دیده می شود به سطح قابل قبولی از این وضعیت نرسیده اند؛ در پیدایش این وضع دو عامل تأثیرگذار است. تدوین کنندگان قانون برنامه سوم توسعه (۱۳۸۴-۱۳۷۹) با شناخت کافی از تحولات دولت ها در جهان پیشرفته و فعالیت نهاد دولت در ایران دو تصمیم بزرگ را در دستور کار قرار دادند. نخستین تصمیم این بود که فعالیت هایی مثل بانکداری، بیمه، صنایع مادر و بزرگ و... را از انحصار دولت خارج کردند و بخش خصوصی اجازه یافت در این فعالیت ها

اتاق بازرگانی ایران
در نامه به رئیس جمهور خواستار شد

تفکیک وزارتخانه ها را مسکوت بگذارید

از صفحه اول

۱- باتوجه به منویات آن مقام محترم در بهبود محیط کسب و کار و توجه به بخش خصوصی کشور، انتظار می رود که در این خصوص با این اتاق به عنوان نماینده بخش خصوصی در رابطه با چنین موضوعاتی مشورت به عمل آید. اما در رابطه با این لایحه متأسفانه اتاق مورد مشورت قرار نگرفته است.

۲- سابقه امر ادغام و تفکیک در وزارتخانه های مورد بحث نشان می دهد که آنها به کرات، قبل و بعد از انقلاب دستخوش این تغییرات و اصلاحات ساختاری شده اند و علی الظاهر هنوز به ترکیب بهینه دستیابی نشده است. علاوه بر این در آخرین تغییر ساختار وزارتخانه های مربوطه در سال ۱۳۹۰، ادغام در عمل اتفاق نیافتاده است بلکه صرفاً تجمیع وزارتخانه ها به عمل آمده است.

بنابراین اکنون تجربه درستی از ادغام وجود ندارد که بر اساس آن بشود بررسی و قضاوت نمود. لهذا این اتاق اعتقاد دارد که این بار نباید کار با عجله انجام شود و درخواست اکید بر تأمل، مطالعه و کسب مشورت بیشتر برای رسیدن به یک ساختار بهینه و کارآمد است که ان شاء الله دیگر دستخوش تغییر نگردد.

۳- تقاضای مهم در مسیر این تصمیم گیری، دادن «تعرف مضیق و حداقلی از امور حاکمیتی» است. مادامی که این اتفاق نیفتد، طراحی و اصلاح ساختار با نگاه به واگذاری تصدیگری ها و حذف یا برون سپاری فعالیت های غیرحاکمیتی انجام نمی گردد و نتیجه تغییر ساختار منتهی به کوچک و چابک شدن دولت نمی شود.

۴- درخواست دیگر، «اتخاذ رویکرد راهبردی و آینده نگرانه» در اصلاح ساختار دولت است، به نظر می رسد، یکی از دلایل اصلی تغییرات پی در پی ساختاری در وزارتخانه های مزبور که توفیق لازم را هم نداشته است، انجام تغییرات صرفاً باتوجه به مشکلات گذشته بوده است و نه نیازهای آینده. لذا لازم است این بار این موضوع مورد توجه قرار گیرد.

در جمع بندی، درخواست اتاق، به تأخیر انداختن این تصمیم گیری برای توجه و انجام موارد فوق الذکر است، به نحوی که موجب ایجاد همگرایی بیشتری روی حاصل کار در بدنه دولت و مابین دولت و مجلس محترم و همچنین سایر ذینفعان منجمله بخش خصوصی گردد.

غلامحسین شافعی

حرمت قانون حتی مهم تر از قانون

از میزان وابستگی به خارج کاسته شده است. حالا و در شرایطی که قانون تمرکز اختیارات تجارت و بازار کشاورزی در دست وزارت جهاد کشاورزی به اوج بازدهی خود نزدیک می شود و گام های کمی تا خودکفایی در برخی محصولات باقی مانده است، بی اثر کردن این رخداد تأسفار است. باید حرمت قانون، قانونگذار و مجریان صادق و فداکار قانون را پاس داشت و از حرکات هیجانی و غیرکارشناسانه اجتناب کرد. کارشناسان معتقدند دولت محترم می تواند و باید ضمن اجتناب از شتابزدگی در تفکیک وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و مسکوت گذاشتن آن برای یک دوره حداقل یک ساله به پیامدهای لغو قانون تمرکز بیشتر فکر کند.

هیچ دولت و هیچ نهادی حتی با نیت خوش و با اندیشه کارآمدتر کردن امور نباید تیشه برداشته و یک تجربه ارزشمند را به ثمن بخش به حراج گذارد. دولت محترم حتی اگر به هر دلیل ترجیح می دهد کار تفکیک را انجام دهد و چاره ای ندارد، می تواند و باید در تشکیل وزارت جدید بازرگانی تمهیدات تازه ای ببیند و یک قانون مفید را لغو نکند. وزارت بازرگانی تازه تأسیس آنقدر وظایف مهم سیاستگذاری خواهد داشت که وقت نکند به تنظیم بازار محصولات کشاورزی برسد مگر اینکه غفلت کنیم. حرمت قانون را باید پاس داشت و دولت یازدهم بدون تردید دولتی نیست که بخواهد نام خود را در زمره دولت های بی اعتنا به قانون و منفعت ملی ثبت کند.

محصولات کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت متنوع و به وزارت جهاد کشاورزی منضم شد. این طرح بعدها با نام قانون تمرکز اختیارات مربوط به محصولات کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی تصویب و برای اجرا ابلاغ شد. اما این قانون با بی حرمتی دولت دهم مواجه و نادیده گرفته شد. دولت یازدهم که بر سر کار آمد اجرای قانون یادشده، در دستور کار قرار گرفت.

این قانون در ۳ سال اخیر برکات قابل اعتنایی داشته است. رشد تولید برخی محصولات کشاورزی که تا پیش از آن به واردات متکی شده بود با افزایش ضریب امنیت غذایی که به کاهش ضربه پذیری ملی منجر شده است یکی از دستاوردهای اجرای قانون یادشده است. اما از طرف دیگر در شرایط وانفاسی ارزی این دوران سخت که با سقوط قیمت نفت مواجه هستیم و کاهش هزینه های دولت نیز ناممکن شده است، قانون یادشده سالانه میلیون ها دلار صرفه جویی ارزی را با افزایش تولید داخل ممکن کرده است. به این ترتیب پولی که در دولت دهم برای واردات شکر و برخی محصولات دیگر هزینه می شد حالا برای رشد تولید و خرید اقلام حیاتی تر مثل دارو و سایر خریدهای مهم اختصاص می یابد. قانون تمرکز اختیارات در ۳ ساله اخیر دست و پای برخی رانت خواران را بسته است و بر سر راه نوکسها سنگلاخ درست کرده و امید و اعتماد را به تولیدکنندگان برگردانده است. قانون یادشده پرچم تولید ملی را برافراشته و

از صفحه اول
در چنین فضایی بوده و هست که فعالان و متخصصان یک فعالیت برای در امان ماندن از بدی ها و نقص ها و کاستی ها و برای به سامان درآوردن مسایل ملی و بخشی، بار دیگر به قانون و قانون نویسی روی آورده اند.

این داستان در ایران و متأسفانه در دولت های نهم و دهم که در سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ زمام امور اداره اقتصاد را در اختیار داشتند به صورت عجیبی رخ نمود و نمایان شد. به این معنی که مدیران دولت های یادشده بدون توجه به آینده فعالیت هایی مثل کشاورزی و اینکه ایران آتی چگونه می خواهد در برابر شرایط تخصصی غرب بایستد از قانون اطاعت نمی کردند و یا آنکه آنچه خود تشخیص می دادند را اجرا می کردند. یکی از رفتارهای ناسازگار با منافع ملی ایران در تقابل تجارت خارجی و تولید داخلی برخی محصولات کشاورزی بود که موجب هراس دلسوزان این مرز و بوم شد. مجریان برخی نهادهای دولتی در این داستان تا جایی پیش رفتند که تجارت خارجی عنصر مسلط بر بازار، اقتصاد و صنعت و تولید برخی محصولات اساسی مثل برنج، شکر، چای، گندم و ذرت شد.

در چنین وضعی بود که تولیدکنندگان قند و شکر پایمردی کرده و در برابر این رفتار عجیب به قانونگذاران پناه بردند. متقاعد کردن قانونگذاران فرآیندی نفس گیر بود که با زحمت و ایستادگی ممکن شد. مجلس های وقت اقدام به تدوین و تصویب قانونی کردند که بر اساس مفاد آن وظایف مربوط به تجارت خارجی

رئیس نظام صنفی کشاورزی ایران:

بازپس گیری قانون تمرکز آثار مخربی در خودکفایی دارد

رئیس نظام صنفی کشاورزی ایران گفت: بازپس گیری قانون تمرکز از وزارت جهادکشاورزی دوباره باعث سرگردانی کشاورزان در مراکز متعدد می شود و عاملی در راستای حمایت از واردات محصولات کشاورزی است که هزینه های سنگینی به بخش کشاورزی وارد می کند.

محمد شفیق ملکزاده رئیس نظام صنفی کشاورزی کشور در محل اتحادیه نظارت درباره جدایی احتمالی وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در قالب بازپس گیری قانون تمرکز وظایف کشاورزی و یا انتراع اظهار کرد: لغو قانون تمرکز که مورد پذیرش چندین میلیون بهره بردار کشاورزی است نباید انجام شود زیرا این امر باعث ناراحتی و سرخوردگی آنها می شود.

وی افزود: بازپس گیری وظایف و اختیارات بازرگانی از وزارت جهادکشاورزی رنجش خاطری در جامعه کشاورزی ایجاد می کند زیرا از وقتی این قانون اختیارات آن به وزارت جهادکشاورزی آمد به مهمترین اصل تولید که همان توجه به زنجیره های تأمین و تولید است توجه شد که به غیر از دستگاه متولی تولید هیچ وزارتخانه ای نمی تواند آن را مورد توجه قرار دهد.

رئیس نظام صنفی کشاورزی ایران ادامه داد: در امور مختلف با بخش کشاورزی از جمله ادوات، ماشین آلات صنایع تبدیلی و امور قبل و بعد از تولید در قالب یک حلقه تشکیل شده است که می تواند کشاورزی را امیدوار به توسعه بخش کند و برهم زدن این امر با بازپس گیری اختیارات بخش کشاورزی به ضرر کشاورزان و در نهایت کشور خواهد شد.

وی با بیان اینکه برخی شعار می دهند که وزارت جهادکشاورزی نتوانسته در بخش بازرگانی موفق باشد، گفت: نباید تنها مسائل را به صورت جزئی و زودنگر مورد توجه داشت بلکه باید برای توجه به تولید پایدار مسائلی را از دیدی کلان تر مورد اهمیت و توجه قرار داد.

بازپس گیری قانون تمرکز

آثار مخربی در خودکفایی دارد

ملکزاده گفت: بازپس گیری قانون تمرکز از وزارت جهادکشاورزی دوباره باعث سرگردانی کشاورزان در مراکز متعدد می شود و عاملی در راستای حمایت از واردات محصولات کشاورزی است که می تواند هزینه های سنگینی به بخش تولید کشاورزی و کشاورزان وارد کند حتی برای موضوع مهم خودکفایی نیز تأثیر گذار است.

رئیس نظام صنفی کشاورزی ایران گفت: نمایندگان مجلسی که اکنون در مجلس شورای اسلامی با رأی کشاورزان روی کار آمده اند نباید در به شور گذاشتن قانون تمرکز طوری رأی دهند که منجر به لغو این قانون شود.

وی در پایان صحبت های خود تأکید کرد: با احیای وزارت بازرگانی مخالفتی نداریم اما به شرطی که قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی سر جای خود (در وزارت جهادکشاورزی) بماند.

دولت محترم توجه کند که رخدادهای تلخ سال ۹۱ تکرار نشود

مباشران نجومی بخور پشت تفکیک سنگر نگیرند

دولت محترم توجه داشته باشد که خدای ناکرده در دام مباشران و دارندگان امضاهای طلایی نیفتد و به جای بهتر شدن وضع کار از گذشته هم بدتر نشود

کالاهایی که تولید آنها به میزان مصرف نیست نباید انجام شود، بلکه معتقد است که تنظیم بازار باید بر اساس اولویت تولید داخل باشد و واردات تابعی از تولید داخل شود. دولت محترم توجه داشته باشد که خدای ناکرده در دام مباشران و دارندگان امضاهای طلایی نیفتد و به جای بهتر شدن وضع کار از گذشته هم بدتر نشود. در ۳ سال اخیر که قانون تمرکز اختیارات بخش کشاورزی به وزارت کشاورزی اجرایی شده است و در حالی که این قانون هنوز یک نهال نارس است تیشه به ریشه آن زده نشود. تجربه نشان داده است که گروه کوچک تجار انحصارگر مواد غذایی با استفاده از ترندهای گوناگون و نامرئی می توانند در زمان لازم شرایط را به نفع خود برگردانند. برخی کارشناسان و متخصصان نیز ممکن است بانی های خوب اما با تحلیل های غلط، راه این گروه را هموار کنند که باید مواظب بود.

این استدلال در حالی ارائه می شود که تجربه دو سال آخر دولت دهم و دو سال آخر دولت یازدهم نشان می دهد تثبیت نسبی قیمت ها در دو سال آخر دولت فعلی بیشتر و نرخ تورم مواد غذایی بسیار نازل تر از سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ بوده است. یک استدلال دیگر این است که در ۴ سال اخیر مباحث مربوط به ورود ایران به سازمان تجارت جهانی کم رنگ شده است که این نیز استدلال نیرومندی نیست. در حالی که از ۱۳۸۴ تا امروز هیچ گشایشی در امور دیگر رخ نداده است. آیا این یک بهانه نیست. در سال های اخیر و پس از رشد تولید محصولات کشاورزی که گام های بلندی در مسیر رسیدن به حذف واردات برداشته شده است برخی از مباشران با ثروت های افسانه ای به این فکر افتاده اند که مانع از تحقق این اتفاق شوند.

نوشته حاضر ادعایی ندارد که واردات

از صفحه اول

ارسال این لایحه از طرف دولت به مجلس بازتاب منفی گسترده ای در میان متخصصان، فعالان اقتصاد و تولید داشته است و موجب نقدهای طولانی و گسترده شده است. ژرفا و گستردگی انتقادات تا جایی پیش رفته است که حتی رسمی ترین تشکل بخش خصوصی یعنی اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی نیز خواستار مسکوت ماندن لایحه یاد شده است.

دقت در استدلال های ارائه شده از طرف مدافعان لایحه یاد شده که بیشتر از همه خواستار تأسیس وزارت بازرگانی با همان شکل و ماهیت گذشته اند نشان می دهد که این استدلال ها چندان پایه منطقی ندارند. یک استدلال سست این است که جداسازی صنعت، معدن و تجارت موجب می شود حمایت از مصرف کنندگان که به فراموشی سپرده شده بود بار دیگر احیا شود.

دارندگان امضاهای میلیاردی و طلایی آماده برگشت

فلسفه نهان و پیدای قانون برنامه سوم توسعه که به گمان آگاهان یکی از برنامه های مترقی در دهه های اخیر به حساب می آید کوچک سازی دولت به لحاظ تصدیگری و نیرومند سازی این نهاد در مقوله مهم سیاست گذاری بود. بر همین اساس بود که ادغام وزارتخانه های صنایع و معادن، جهادسازندگی و وزارت کشاورزی و برخی از سازمان ها مثل سازمان برنامه و بودجه با سازمان امور اداری و استخدامی و شمار دیگری از نهادهای دولتی دیگر در دستور کار قرار گرفت. این خواست قانونی در سال های بعد اجرایی شد. تدوین کنندگان برنامه چهارم نیز با همین فلسفه ادغام و یا حذف بعضی وزارتخانه ها را بدون اسم بردن در دستور کار قرار داد.

محمود احمدی نژاد رئیس دولت نهم و دهم که از هر فرصتی برای تمرکز قدرت نزد خود و کم شمار کردن افراد در هرم قدرت را استفاده می کرد و البته تمایل داشت از سهم نهادهای دیگر حتی نهاد دولت کاسته و بر سهم نهاد ریاست جمهوری بیفزاید بدون مطالعه کافی و لازم، وزارتخانه های صنایع و معادن و بازرگانی وقت را ادغام و وزیر باهوش وزارت بازرگانی وقت را برای اداره این نهاد نوپا انتخاب کرد. وزیر یاد شده به دلیل تجربه کار در بخش بازرگانی و ناآشنایی با بخش صنعت در انتخاب مدیران و در اولویت بندی میان تولید و تجارت و سوگیری به سمت بازرگانی فعالیت های صنعتی را رونق نداد. البته این وزیر بدشانسی هم آورد و تحریم های غرب به ویژه آمریکا تشدید و همه سویه شد. در این شرایط بود که وزیر صنعت، معدن و تجارت با استفاده از ضعف رئیس کل بانک مرکزی و از مسیر سیاست های تجاری زیر پای بهمنی را خالی کرد سوار توسن سیاست های ارزی نیز شد و در حقیقت مرد همه کاره اقتصاد بود. در چنین وضعی بود که فعالان صنعتی نگران بودند و گلایه داشتند و امضاهای طلایی برای مباشران شرکت های بازرگانی دولتی به صحنه اقتصاد برگشت. سودهای نجومی از واردات شکر، روغن نباتی، برنج، ذرت و کنجاله سویا در این مدت با استفاده از روزهای تاریک، فساد گسترده ای را بر

بازرگانی دولتی حاکم کرد. در حالی که قرار بر این بود که ادغام دو وزارتخانه صنعت و تجارت راه را برای کوچک کردن دولت و حذف سازمان های موازی و متداخل هموار کند اما در عمل شاهد بزرگ تر شدن یا دستکم ابقای همه سازمان ها و دستگاه های پرشمار در دو وزارتخانه بودیم. محمدرضا نعمت زاده که وزیر شد همه به این نتیجه رسیدند که او نیز یک فرد صنعتی است و نتوانسته بخش بازرگانی را رونق دهد. اما حالا خبر رسیده است که آقای روحانی رئیس دولت در صدر کسانی است که از جداسازی دو وزارتخانه حمایت می کند و یک رسانه اقتصادی می نویسد که این خواست نفر اول دولت است. در روزهای تازه سپری شده و در محافل گوناگون موضوع جداسازی دو وزارتخانه در کانون بحث ها قرار دارد. شمار قابل اعتنائی از اقتصاددانان همراه با جریان عمومی اقتصاد در جهان و همچنین کارشناسان و فعالان اقتصادی مخالف جداسازی هستند و باور دارند که این داستان بیخ دارد و بیخ و ته آن به خواست اعضای بانفوذ حزب مؤتلفه برمی گردد. برخی نکات با نگاه بدبینانه به این جداسازی را برای اطلاع آقای رئیس جمهور به طور خلاصه می آوریم:

یک: این تصمیم از بالاسر دولت گرفته شده است و برخی واردکنندگان قدیمی و سنتی کالاهای خاص و اعضای حزب مؤتلفه در اتخاذ این تصمیم فراتر از رئیس جمهور عمل کرده اند.

منبع: ساعت ۲۴

احیای دوباره

«وزارت واردات»؟!؟!!

زنگها برای که به صدا در می آیند؟

اشتباه نشود این متن، تفسیر رمان یا فیلم سینمایی با این نام نیست. این هشدار به طراحان تفکیک وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت است. هشدار به اینکه به گذشته برنگردیم. به گذشته‌ای که صدور هزاران مجوز واردات کالاهای اساسی بدون توجه به میزان تولید داخلی که نتیجه‌ای جز فلج شدن تولید و انبار کالاهای اساسی کشاورزی و عدم پرداخت حقوق هزاران شاغل در بخش‌های مختلف صنعتی و کشاورزی دربرداشته است؛ نیازی به حافظه قوی برای یادآوری این وقایع غم‌بار نیست، چون وقوع آنها در همین گذشته نزدیک بوده است.

این مقدمه از سوی تولیدکننده شکر است که تفاوت دیروز و امروز را لمس کرده و قادر است با زبان آمار، این تفاوت را برای دلسوزان که هم و غم نان مردم را داشته باشند، بیان و تفسیر کند. همگان می‌دانند نان مردم از تولید داخلی و ارتقاء آن حاصل می‌شود؛ البته با واردات هم، نان مردم تأمین می‌شود ولی به چه قیمتی؟ به قیمت نابود شدن زیرساخت‌های کشور در صنعت و کشاورزی و چوب حراج زدن به نفت، این سرمایه ملی کشور که میراث مشترک همه نسل‌های حال و آینده است؛ قدری تأمل باید کرد، چشم‌ها را باید شست و جور دیگری نگاه کرد.

در افق این نگاه باید تلاش و همت دولتمردان دولت یازدهم خصوصاً کاربلدان وزارت جهادکشاورزی یعنی مهندس محمود حجتی و معاونین سختکوش و صبورش را دید که به گواه آرامش حاصل از ثبات شغلی و درآمدی هزاران شاغل صنعت شکر از نیشکر، بیشترین تلاش را در حمایت از تولید داخلی و افزایش آن داشته‌اند. این مدیران با اختیار حاصله از قانون تمرکز، وزارت جهادکشاورزی واردات به میزان واقعی کسری شکر کشور را احصاء و بین تولیدکنندگان شکر داخلی به نسبت تولیدشان واگذار کردند. ثبات قیمت و افزایش سالانه ۱۰ درصد تولید داخلی (حسب تکلیف قانون) نتایج مثبتی است که در طی سه سال گذشته به بار نشست است. دسترسی به ضریب خوداتکایی ۷۵ درصدی در تولید شکر در سال ۹۵ بیانگر درستی مسیر انتخابی تا رسیدن به خودکفایی کامل در زمینه صنعت شکر است.

حاکمیت عقل و نظر کارشناسی حکم می‌کند این مسیر را باید هموارتر کرد و با رسیدن به هدف نهایی، درست انتخاب کردن را به شادای نشست؛ شادی از داشتن زمین‌های پر از محصول و کشاورزان و صنعتگرانی که تکیه بر توان بازوی خود زده‌اند و شادمان، روزی حاصل از زمین آبادشده مملکت خویش را بر سر سفره اهل و عیال خود می‌برند.

به بیراهه بردن این حرکت و بازگشت به مسیر سال‌های قبل اقتصاد و صنعت شکر تأسف‌آور است و باید آن را فریاد زد؛ یادآوری سال‌های ظلم به تولید داخلی و واردات چندمیلیون تنی شکر آنهم به کام چند نفر که به جرأت می‌توان آنان را طراحان سرزمین سوخته نامید. با این واردات بی‌حد و حصر که کمتر از یورش دشمن خارجی به کشور نبوده است.

زمین‌های چغندری و نیشکری بسیاری برای همیشه از چرخه تولید خارج می‌شدند و در واقع می‌سوختند؛ پس باید هوشیار بود و این هوشیاری است که هشدار می‌دهد؛ بازگشت به ثروت‌اندوزی چند نفر یا استمرار خوش‌رنگینی سفره‌های هزاران کارگر و شاغل تولیدکننده شکر؟

و اما شاید و باید تکلیف خود را با مخاطب قرار دادن رئیس‌جمهور محترم اداء کرد: این هشدار یک انتقاد است آن هم به روش رئیس‌جمهور محترم که یادآور شدند انتقاد باید کرد اما باید هم گفت که در گندم خودکفا شده‌ایم، باید گفت که ۱۰ میلیون تن گندم تولید کرده‌ایم، آری فاش می‌گوییم که در شکر سه سال است که عملکرد وزارت جهادکشاورزی دولت یازدهم خصوصاً عمل دلسوزانه به تکالیف مقرر در قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، ثبات را به بازار شکر آورده است؛ ضریب خوداتکایی به شکر را به ۷۵ درصد رسانده است. نقدینگی و پرداخت بقوق حقوق و مزایای کارکنان شاغل در این بخش تأمین و جریان دارد؛ اما احیای مجدد وزارت بازرگانی و لغو قانون تمرکز و یک‌درصد امکان بازگشت به سال‌های «سرزمین سوخته» فاجعه‌ای است که باید از وقوع آن با نثار جان جلوگیری کرد.

و اما داستان و رمان «زنگها برای که به صدا در می‌آیند» نوشته ارنست همینگوی درباره سربازی است تخریب‌چی، که مأموریت دارد تا با انفجار پلی عظیم در پشت مواضع دشمن مانع ورود دشمن به خاک کشورش شود؛ با آگاهی از اینکه او و یاران اندکشان ممکن است در این انفجار کشته شوند ولی با قبول این جانفشانی سد راه دشمن می‌شوند و نمی‌گذارند دشمن با حضور در سرزمین‌شان آن را «سرزمین سوخته» کند.

اهداف بلندپروازانه صادراتی خود ابتدا مزیت‌های بالفعل و بالقوه خود را مورد شناسایی قرار داده و سپس با نگاهی جامع به زنجیره ارزش (از بازاریابی و صادرات و تأمین مواد اولیه تا فرآیند تولید) نارسایی‌های ساختاری یا سیاستی را که منجر به عدم رقابت‌پذیری کالاهای تولیدی در بازارهای هدف شده است مورد شناسایی و اصلاح قرار داده‌اند. از آنجا که تدوین این برنامه‌ها نیازمند کسب اطلاعات دقیق و مستمر از هر دو حوزه صنعت و تجارت است و حذف موازی‌کاری‌ها را می‌طلبد، اکثر این کشورها (از ژاپن و کره تا کشورهای آسیای جنوبی مثل هند و آسیای جنوب غربی یعنی تمامی کشورهای عضو آسه‌آن) ادغام ساختاری نهادهای ناظر بر صنعت و تجارت را در قالب یک «وزارتخانه بازرگانی و صنعت» به‌عنوان پیش‌نیاز این استراتژی مدنظر قرار داده‌اند.

۲- تجربه گذشته در کشور به خوبی نشان می‌دهد که یک وزارت بازرگانی مستقل از توان کافی برای کسب اطلاعات دقیق و مستمر در جهت تدوین سیاست‌های یکپارچه صنعتی - تجاری برخوردار نخواهد بود و لذا احیای آن تنها به نظام تصمیم‌گیری جزیره‌ای موجود در کشور دامن خواهد زد. موافقان احیای وزارت بازرگانی بدون توجه به تجارب تلخ گذشته در کشور و تجارب ذی‌قیمت کشورهای موفق آسیایی

ولی الله افخمی‌راد رئیس کل سابق سازمان توسعه تجارت گفت: اقدام اخیر دولت در ارسال لایحه‌ای به مجلس با هدف تفکیک وزارت بازرگانی از وزارت «صنعت، معدن و تجارت» نگرانی‌های جدی در میان بسیاری از صنعتگران، تجار و نخبگان به‌وجود آورده است.

اینجانب به‌عنوان یکی از معهود مدیرانی که در بخشی از دوره اخیر با پیشینه حوزه وزارت صنایع و معادن در حوزه تجارت مسئولیت پذیرفتم، اقدام اخیر را گامی رو به عقب برای توسعه کشور ارزیابی کرده و در این زمینه ذکر برخی نکات را لازم می‌دانم:

۱- بحث «تولید صادرات‌گرا» - که از گفتمان‌های اصلی یکی از کاندیداهای محترم در جریان مناظرات انتخاباتی نیز بود - به این معناست که اگر تولید با هدف ورود به بازارهای صادراتی نباشد، قابل رقابت با کالاهای صادراتی کشورهای رقیب نخواهد بود و در بلندمدت منجر به اشتغال پایدار نمی‌شود. واقعیت این است که تولید صادراتی محقق نخواهد شد مگر اینکه سیاست صنعتی کشور با سیاست‌های تجاری (یعنی سیاست‌های ناظر بر واردات و صادرات) به‌صورت هماهنگ و یکپارچه تنظیم شده و مقوم یکدیگر باشند.

تجربه تدوین «استراتژی توسعه صادرات» در اقتصادهای نوظهور آسیایی نشان می‌دهد که این کشورها برای تحقق

در مصوبه اخیر هیأت‌وزیران که با قید دو فوریت تصویب شده و منتظر نظر مجلس است بر احیای وزارت بازرگانی تأکید و به‌صراحت اشاره شده که وظایف و اختیارات واگذار شده به موجب قانون تمرکز به بخش کشاورزی دوباره از این وزارتخانه فک می‌شود.

موضوع احیای وزارت بازرگانی و جداسازی دو بخش صنعت و معدن و بازرگانی از یکدیگر دامن وزارت جهادکشاورزی را نیز گرفت و قانون انتزاع یا تمرکز وظایف بخش کشاورزی که سال‌ها برای اجرای آن در ۲ دولت دهم و یازدهم تلاش کرده بود در مقام عمل ملغی کرد.

قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی که در سال ۹۱ مصوب و در اوایل دولت یازدهم به مرحله اجرایی درآمده بود و عامل تصمیم‌گیری وزارت جهادکشاورزی در مسائل کلان بخش بازرگانی مرتبط شده بود، با موضوع احیای وزارت بازرگانی کارایی خود را از دست می‌دهد و تغییرات جدی و محدودکننده‌ای در وظایف وزارت کشاورزی ایجاد می‌کند.

به گزارش تسنیم، بر اساس لایحه «اصلاح بخشی از ساختار دولت» که به‌تازگی به تصویب هیأت‌وزیران رسیده است در «ماده ۱» آن اشاره می‌کند: «به‌منظور توسعه بازرگانی داخلی

می‌خواهند قانون «تمر»

و خارجی در اقتصاد کشور با تفکیک اهداف، مأموریت‌ها و وظایف مربوط به امور بازرگانی از وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهادکشاورزی، وزارت بازرگانی تشکیل می‌گردد».

در تبصره ۱ این ماده نیز آمده است: «با تصویب این قانون، قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهادکشاورزی - مصوب ۱۳۹۱ - (به استناد ماده ۲ و تبصره آن) لغو و کلیه وظایف و اختیارات واگذار شده به‌موجب این قانون به وزیر و وزارت جهادکشاورزی به وزیر و وزارت بازرگانی منتقل می‌گردد».

آتش احیای وزارت بازرگانی

دامن جهادکشاورزی را نیز گرفت

بنابراین گزارش احیای وزارت بازرگانی را نباید تنها، عامل تغییر در وزارت صنعت دانست بلکه باید توجه داشت که با احیای وزارت بازرگانی در دولت دوازدهم تغییرات جدی در وزارت جهادکشاورزی ایجاد می‌شود.

محمود حجتی وزیر کشاورزی دولت یازدهم، اعتقاد راسخی به حفظ قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی دارد و

پیش بینی کاهش قیمت شکر همراه با رشد تولید هند

سرویس تحقیقات مناطق گرمسیری (تی آراس) در گزارشی درباره بازار شکر جهانی اعلام کرد بازار این محصول به دنبال دو سال کسری متوالی در سال ۱۸-۲۰۱۷ به صورتی پایدار و محکم در مسیر برگشت به مازاد می باشد. به گزارش رویترز، تی آراسی پیش بینی کرده است که بعد از کاهش ۸,۰۱ میلیون تن در سال ۱۷-۲۰۱۶ و ۵,۹۳ میلیون تن در ۱۶-۲۰۱۵، بازار شکر شاهد مازاد ۱,۸۲ میلیون تن ارزش اولیه خواهد بود.

پیش بینی کاهش قیمت شکر همراه با رشد تولید هند

پیش بینی شده است که تولید جهانی شکر تا ۶,۹ درصد در ۱۸-۲۰۱۷ رشد داشته باشد و به ۱۸۶,۳۵ میلیون تن برسد این در حالی است که مصرف این محصول نیز بنابر پیش بینی مزبور با افزایش متوسط ۱,۲ درصد ۱۸۴,۵۳ میلیون تن خواهد بود.

تی آراس می گوید رشد تولید شکر به خاطر افزایش تولید این محصول در هند، اتحادیه اروپا، تایلند، جنوب مرکزی برزیل و آفریقای جنوبی بوده است.

تی آراس افزود «اگر بهبود تولید شکر بخواهد مطابق انتظار تحقق یابد نقش شرایط آب و هوایی برای شکر هنوز از اهمیت بالایی برخوردار است با این حال خطر آب و هوا برای این محصول پایین آمده است. شرایط آب و هوایی برای شکر در سال زراعی ۱۸-۲۰۱۷ به طور کلی مساعد بوده است.» با این حال تی آراس اشاره کرد نیشکر هند شاهد آب و هوای گرم و خشک تر از عادی به نسبت دوره قبل موسمی بوده است که باعث به وجود آمدن نگرانی هایی درباره امکان بهبود محصول در جنوب و غرب هند شده است.

اگر میزان مصرف در ۱۸-۲۰۱۷ تا ۱,۲ درصد رشد داشته باشد بالاتر از فصل قبل که ۰,۸ درصد بوده است خواهد بود با این حال از نرخ روند بلند مدت که ۱,۵ درصد است پایین تر می باشد.

تی آراس گفت قیمت های کمتر و نیاز به پر کردن دوباره ذخایر می تواند باعث افزایش رشد مصرف شود با این حال اشاره کرد کاهش تقاضا در صنعت مواد غذایی و آشامیدنی ممکن است باز نمود تغییر مرحله در میزان تقاضای جهانی شکر به سمت مصرف کمتر باشد.»

تجربه اینجانب در طول مدیریت سه ساله در سازمان توسعه تجارت نشان داد که می توان با حفظ نگاه به تولید داخل، در جهت روان سازی نظام تعرفه ای کشور، تسهیل تجاری و آزاد سازی تدریجی و حساب شده گام برداشت و در عین حال مذاکرات الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی را نیز سرعت بخشید. جالب اینجاست که تجربه مذاکرات الحاق کشورهای که وزارت بازرگانی در آنها مسئولیت مذاکرات را به عهده داشته اند (مانند کشور لبنان) به خوبی نشان می دهد که فرآیند الحاق آنها در داخل و به دلیل مخالفت های بخش صنعت با چالش روبه رو شده و اساساً یک وزارت بازرگانی بدون اختیارات در مذاکرات از جانب کشورهای عضو کمتر جدی گرفته می شود.

از جهت دیگر یک وزارت بازرگانی با اختیارات تام نیز ممکن است با اعطای بیش از اندازه امتیازات تجاری، اقتصاد کشور را با چالش هایی روبه رو سازد لذا مدل ادغام شده بازرگانی و صنعت برای پیشبرد سیاست های برون گرایسی از اطمینان بیشتری برخوردار است.

۴- صرف نظر از استدلال های علمی له و علیه که بعضاً تصمیم گیری را برای متولیان امر مشکل ساخته است، دولت و نمایندگان باید به این دو نکته مهم توجه داشته باشند: یکی لزوم ایجاد ثبات نسبی در ساختارهای اداری و حرکت به سمت چابک سازی دولت و حذف موازی کاری ها و دیگری لزوم ایجاد اجماع نسبی میان ذی نفعان قبل از ایجاد هرگونه تحول ساختاری در نظام تصمیم گیری کشور. هر دو مورد ما را به تأمل بیشتر در مورد اقدام عجولانه اخیر رهنمون خواهد ساخت.

۵- در حالی که کشور همسایه مان، ترکیه، در سند استراتژی توسعه صادرات خود برای رسیدن به هدف ۵۰۰ میلیارد دلار صادرات برنامه ریزی کرده است و ایران را به عنوان بازار اصلی هدف خود در بیش از نیمی از رشته فعالیت های مزیت دار خود لحاظ کرده است، آیا رواست نیمی از وقت دولت دوازدهم صرف خرید ساختمان ها، تدوین چندباره چارت های سازمانی و تفکیک نیروی انسانی میان وزارتخانه های تازه تأسیس شود؟ این در حالی است که تکلیف برنامه ششم رسیدن به صادرات ۱۵۰ میلیارد دلاری است.

بر کسی پوشیده نیست که در طول سده گذشته، ساختار اقتصاد سیاسی کشور - مانند بسیاری دیگر از کشورهای نفتی - همواره واردات محور بوده و رانتهای وارداتی نقش تعیین کننده ای داشته اند. از این جهت، تشکیل وزارت صنعت، معدن و تجارت را - به رغم شیوه غلط اجرای آن - باید گامی در خلاف جهت مسیر غلط صد سال اخیر ارزیابی کرد و به عنوان فرصتی به آن نگریست که تنها با کاهش تصدیدی گری ها و یکپارچه سازی سیاست ها به نتیجه مطلوب خود خواهد رسید. حال که در نیمه راه هستیم، بیایم به جای احیای «وزارت واردات»، به فکر تکمیل پروژه ناقص ادغام و جهش به سمت تولید رقابت پذیر باشیم.

فوق الذکر، از تجربه کشورهای دیگری که وزارت بازرگانی مستقل دارند تصویری ناقص ارائه می دهند.

درست است که چین و ترکیه از رویکرد ادغام «صنعت و فناوری» به جای ادغام «صنعت و تجارت» پیروی کرده اند، ولی همان وزارت بازرگانی چین نیز حاصل ادغام نهادهای ناظر بر سیاست های سرمایه گذاری و برنامه ریزی توسعه ای است. در ترکیه هم کلیه امور مربوط به بازرگانی خارجی در وزارت اقتصاد ادغام شده است. این در حالی است که متأسفانه در لایحه اخیر هیچ مدل خاص موفق جهانی مدنظر نیست؛ وظیفه ای در وظیفه مرتبط دیگر ادغام نمی شود و اساساً نتیجه آن، غیر از بزرگ کردن دولت برخلاف سیاست های کلی اصل ۴۴، ایجاد شیر بی یال و دمی است که تنها لایه ای به لایه های متعدد موجود تصمیم سازی اضافه می کند.

۳- دو رویکرد کلی در استدلال های موافقان تفکیک به چشم می خورد که یکی مدعی «گسترده گی وظایف» حوزه بازرگانی است و دیگری به لزوم «حمایت از مصرف کننده» از طریق ایجاد تعادل میان تولید و واردات اشاره دارد. صرف نظر از تضاد اساسی میان این دو نگاه که یکی بر لزوم گسترش دخالت دولت در بازار و دیگری بر آزاد سازی تجاری استوار است، واقعیت این است که هر تصمیم مدیران تجاری کشور (چه در جهت ایجاد محدودیت و چه در جهت آزاد سازی تجاری) که بدون توجه به شرایط موجود صنعت و تولید در کشور اتخاذ شود، غیر کارشناسی و زیان آور خواهد بود.

کر وظایف بخش کشاورزی را هوا کنند

معتقد است از این طریق بتواند یکپارچگی تصمیم سازی را به نفع تولید کنندگان و مصرف کنندگان ایجاد کند.

باید اذعان داشت که حجتی در این ارتباط برای تولید کنندگان بخش کشاورزی موفق نیز عمل کرد و بارها در برابر همتای خود در وزارت صنعت و حتی معاون اجرایی رئیس جمهور و ستاد تنظیم بازار ایستاد؛ این اتفاقات این فرضیه را در ذهن ایجاد می کند که عدم تمایل جدی حجتی برای حضور در دولت دوازدهم این امر است.

حجتی: به عنوان شهروند عادی

مخالف احیای دوباره وزارت بازرگانی هستیم

بنابراین گزارش وزیر جهاد کشاورزی در نشست خبری ۱۵ خرداد سال جاری در ساختمان جدید وزارت جهاد کشاورزی در پاسخ به سؤال خبرنگار تسنیم که با توجه به تصمیمات مسئولان اجرایی دولت امکان احیای وزارت بازرگانی در دولت دوازدهم وجود دارد در این صورت وزارت جهاد کشاورزی چه رویکردی خواهد داشت گفته بود: همانطور که در گذشته تأکید کردم ما باید زنجیره های تولید را در بخش کشاورزی کشور دانشمند باشیم و وقتی می گویند چغندر باید در کشور تولید شود

و واردات نشود منظور این است که بر این اساس باید بخش کشاورزی مسئولیت داشته باشد.

وی همچنین به این نکته اشاره کرده بود که اگر می خواهند به هر دلیلی شرایط تولید را رونق دهند و وزارت بازرگانی را ایجاد کنند اما من به عنوان یک شهروند عادی مخالف این امر هستم.

حجتی به این نکته نیز اشاره داشت که از طریق مسئولیت هایی که در بخش بازار و در قانون تمرکز به وزارت جهاد کشاورزی اعطا شده بود توانستیم طرح بازار در برابر بازار را پیاده کنیم و بر این اساس سیب مازاد بر نیاز خود را صادر کردیم.

بنا بر این گزارش، با وجود مخالفت های جدی محمود حجتی و وزارت صنعت، مبنی بر جدایی وزارت بخش بازرگانی از وزارتخانه ها اما این لایحه با قید دو فوریت در دولت تصویب شد که با تصویب این لایحه در مجلس قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی یا انتزاع نیز روی هوا می رود و از وزارت جهاد کشاورزی فک می شود.

در بخش «مقدمه توجیهی» لایحه احیای وزارت بازرگانی که در کنار تغییرات احتمالی در وزارتخانه های دیگر دولت دوازدهم شامل وزارت «ورزش و جوانان» و «راه و شهرسازی» آمده است:

«به منظور بهسازی و اصلاح نظام اداری در ابعاد تشکیلات و سازماندهی و ساختار اداره امور کشور با هدف رعایت اصول ارتباط، پیوستگی، همبستگی و تجانس وظایف و ضرورت چابک سازی و افزایش تحرک دستگاه های مسئول در حوزه اقتصادی و زیربنایی دولت و ضرورت فعال کردن بخش های مختلف برای توسعه اشتغال و رونق اقتصادی و تحقق سیاست ها و برنامه های اقتصاد مقاومتی و تحقق اهداف و تکالیف برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و با عنایت به حجم زیاد مأموریت ها و وظایف در وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و وزارت راه و شهرسازی و ضرورت تفکیک مأموریت های مهم و اصلی با تأکید بر تشکیل وزارتخانه های جدید و ضرورت توجه بیشتر به امور جوانان با رعایت اصل عدم توسعه تشکیلاتی در دولت لایحه زیر جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می گردد.

در مصوبه اخیر هیأت وزیران که با قید دو فوریت تصویب شده و منتظر نظر مجلس است بر احیای وزارت بازرگانی تأکید و به صراحت اشاره شده که وظایف و اختیارات واگذار شده به موجب قانون تمرکز به بخش کشاورزی دوباره از این وزارتخانه فک می شود.

عضو کمیسیون کشاورزی:

با احیای وزارت بازرگانی واردات بی رویه از سر گرفته می شود

عضو کمیسیون کشاورزی مجلس گفت: هنوز ابزار لازم تنظیم بازار را برای اجرای طرح انتزاع به وزارت جهاد کشاورزی ن داده اند و می خواهند بخش بازرگانی را از آن جدا کنند. عباس پای زاده در مورد مطرح شدن احیای دوباره وزارت بازرگانی و بازگشت وظایف قانون تمرکز از وزارت جهاد به وزارت بازرگانی، اظهار داشت: متأسفانه ما در تصمیم سازی ها و اجرا دچار یک سردرگمی هستیم، تا وقتی که ادغام انجام نشده بود، این یک دغدغه جدی بود که باید تولید و واردات در کنار هم قرار گیرد. وی اضافه کرد: از آنجایی که شیوه مدیریت درست انجام نشده، دوباره عده ای دلیل می آورند که باید وزارتخانه ها تفکیک شوند؛ چرا که از ابتدا این موضوع درست جا نیفتاده است.

بازرگانی و تولید محصولات کشاورزی باید در کنار هم باشد

نماینده مردم دزفول در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه کشاورزان همیشه با مشکلات زیادی در زنجیره تولید مواجه بوده اند، خاطر نشان کرد: همیشه مشکلاتی از شروع کشت، تأمین نهاده، برداشت، توزیع و عرضه محصول در بازار، وجود داشته که کسی روی آن کار نکرده و عملاً در وزارت بازرگانی سابق هیچ گاه دغدغه حمایت از کشاورزان را حس نمی کردیم. وی تصریح کرد: بازرگانی محصولات کشاورزی باید به خود وزارت جهاد کشاورزی تعلق داشته باشد، تا بر زنجیره تولید و جبران کمبود آن از طریق واردات نظارت داشته باشد.

عده ای آمار ضدونقیض قبلی دو وزارتخانه را از یاد برده اند

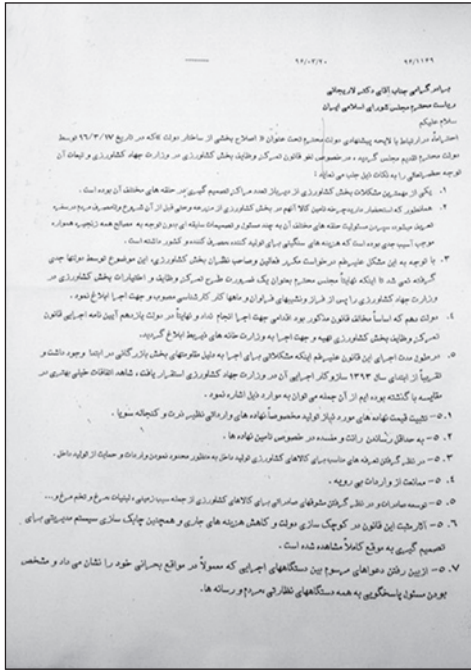
پای زاده افزود: ظاهراً عده ای فراموش کرده اند که قبل از اجرای قانون تمرکز هرگاه آماری از میزان کالاهای اساسی و محصولات کشاورزی می خواستیم، دو وزارتخانه آمار ضد و نقیضی به ما می دادند. مثلاً وزارت جهاد کشاورزی در مورد مرکبات می گفت خودکفا هستیم، اما وزارت بازرگانی زیر بشارت می رفت و واردات انجام می داد، اما اکنون وزارت جهاد کل میزان مصرف را بررسی می کند و اینکه چقدر می تواند تولید کند و چقدر باید میزان کمبود را از طریق واردات جبران کند، خودش تصمیم می گیرد و پاسخگو خواهد بود.

تعرفه واردات روغن را به وزارت جهاد کشاورزی ن داده اند

عضو کمیسیون کشاورزی مجلس همچنین به این نکته اشاره کرد که به عنوان مثال ما برای واردات روغن تعرفه گذاشتیم، اما همین تعرفه را در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار ندادند، تا صرف توسعه کشت دانه های روغنی و خودکفایی در این حوزه شوند، بعد می گویند آن طور که باید کار انجام نشده است. به گفته نماینده مردم دزفول در مجلس شورای اسلامی اکنون نگاه به بخش کشاورزی، نگاهی فرعی است و در برنامه ششم توسعه آن طور که باید اولیوی به این بخش ن داده ایم. وی به عملکرد مثبت وزارت جهاد کشاورزی در تنظیم بازار کالاهای اساسی از جمله شکر اشاره کرد و گفت: قبلاً واردکنندگان که مجوز خود را از وزارت بازرگانی می گرفتند، به حدی شکر وارد کرده بودند که تولید داخل را ورشکسته کرده و کارخانه های چغندر قند به تعطیلی کشیده شده بود، اما اکنون وزارت جهاد پس از آنکه اختیار را به دست گرفت، واردات را به کارخانه های تولید شکر داد که هرکس به میزان تولید اجازه واردات داشته باشد و همین امر سبب ترغیب کارخانه های تولید شکر و حمایت از تولید داخلی شد.

با احیای وزارت بازرگانی واردات بی رویه از سر گرفته می شود

پای زاده در پایان گفت: اگر ادغام ۲ وزارتخانه دوباره بازگردانده شود، در حوزه محصولات استراتژیک روز از نو خواهد بود و باید شاهد واردات بدون هماهنگی با تولید باشیم.

رؤسای ۱۰ اتحادیه سراسری کشاورزی:

قانون تمرکز را از لایحه مستثنی کنید

جهاد کشاورزی را پس از فراز و نشیب های فراوان و ماه ها کار کارشناسی مصوب و جهت اجرا ابلاغ کرد. ۴- دولت دهم که اساساً مخالف قانون مذکور بود اقدامی جهت اجرا انجام نداد و نهایتاً در دولت یازدهم آیین نامه اجرایی قانون تمرکز و وظایف بخش کشاورزی تهیه و جهت اجرا به وزارتخانه های ذیربط ابلاغ شد. ۵- در طول مدت اجرای این قانون علی رغم اینکه مشکلاتی برای اجرا به دلیل مقاومت های بخش بازرگانی در ابتدا وجود داشت و تقریباً از ابتدای سال ۱۳۹۳ سازوکار اجرایی آن در وزارت جهاد کشاورزی استقرار یافت، شاهد اتفاقات خیلی بهتری در مقایسه با گذشته بوده ایم از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- ۱-۵- تثبیت قیمت نهاده های مورد نیاز تولید مخصوصاً نهاده های وارداتی نظیر ذرت و کنجاله سویا.
- ۲-۵- به حداقل رساندن رانت و مفسده در خصوص تأمین نهاده ها.
- ۳-۵- در نظر گرفتن تعرفه های مناسب برای کالاهای کشاورزی تولید داخل به منظور محدود کردن واردات و حمایت از تولید داخل.
- ۴-۵- ممانعت از واردات بی رویه.
- ۵-۵- توسعه صادرات و در نظر گرفتن مشوق های صادراتی برای کالاهای کشاورزی از جمله سیب زمینی، لبنیات، مرغ و تخم مرغ و ...
- ۶-۵- آثار مثبت این قانون در کوچک سازی دولت و کاهش هزینه های جاری و همچنین چابک سازی سیستم مدیریتی برای تصمیم گیری به موقع کاملاً مشاهده شده است.
- ۷-۵- از بین رفتن دعوای مرسوم بین دستگاه های اجرایی که معمولاً در مواقع بحرانی خود را نشان می دهد و مشخص بودن مسئول پاسخگویی به همه دستگاه های نظارتی مردم و رسانه ها.
- ۶-۵- علی رغم همه دستاوردهای مذکور که نتیجه یک طرح اصولی است و الزاماً نقش مدیریت فردی تأثیر کمتری در آن دارد، ممکن است در اجرای قانون ضعف هایی هم وجود داشته باشد که به دلیل نو بودن قانون و عدم شکل گیری ساختار اداری مناسب آن در بدنه بخش کشاورزی بوده است، لیکن به این خاطر نباید موضوع مهم مدیریت یکپارچه بخش کشاورزی را به هم ریخت. با توجه به موارد فوق به استحضار می رساند صاحب نظران و تشکیلاتی بخش کشاورزی موضوع مربوط به لغو قانون تمرکز و وظایف بخش کشاورزی و واگذاری آن به وزارت بازرگانی را به مصلحت این بخش نهایتاً مجلس به عنوان یک ضرورت مطرح تمرکز و وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت

درحالی که اعضای ارشد دولت یازدهم هیچ استدلال قابل قبول و کارشناسانه ای برای احیای وزارت بازرگانی یا شکل و ماهیت قبلی ارائه نکرده اند و حتی نمی دانند که احیای آن نهاد از یاد رفته چه پیامدهایی دارد اما تشکیلاتی گوناگون به این کار راضی نیستند. شمار قابل اعتنایی از مدیران تشکیلاتی تولیدی - کشاورزی باور دارند حتی اگر قرار است که وزارت بازرگانی احیا شود باید قانون تمرکز اختیارات مربوط به محصولات کشاورزی سر جایش باقی بماند.

اعتراض اتحادیه های کشاورزی به بازگرداندن قانون تمرکز

رؤسای ۱۰ اتحادیه سراسری کشاورزی در نامه ای به رئیس مجلس شورای اسلامی تبعات لغو قانون تمرکز از وزارت جهاد کشاورزی و انتقال آن به وزارت بازرگانی احتمالی را یادآور شدند. پس از تصویب یک فوریت لایحه تفکیک وزارتخانه های ادغامی و تشکیل وزارت بازرگانی، در صورت تصویب این لایحه پیش بینی می شود، وظایف محوله به وزارت جهاد کشاورزی در قانون تمرکز دوباره به وزارت بازرگانی برگردد. رؤسای ۱۰ اتحادیه سراسری کشاورزی نامه ای به علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نوشته و تبعات لغو قانون تمرکز را متذکر شدند. در نامه این اتحادیه ها خطاب به علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی ایران آمده است: در ارتباط با لایحه پیشنهادی دولت تحت عنوان «اصلاح بخشی از ساختار دولت» که در تاریخ ۱۷ خردادماه ۹۶ توسط نماینده دولت تقدیم مجلس شد، در مورد لغو قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی و تبعات آن توجه حضرتعالی را به نکات ذیل جلب می نمایم:

- ۱- یکی از مهمترین مشکلات بخش کشاورزی از دیرباز تعدد مراکز تصمیم گیری در حلقه های مختلف آن بوده است.
- ۲- همانطور که استحضار دارید چرخه تأمین کالا آن هم در بخش کشاورزی از مزرعه و حتی قبل از آن شروع و تا مصرف مردم در سفره تعریف می شود، سپردن مسئولیت حلقه های مختلف آن به چند مسئول و تصمیمات سلیقه ای بدون توجه به مصالح همه زنجیره همواره موجب آسیب جدی بوده است که هزینه های سنگینی برای تولیدکننده، مصرف کننده و کشور داشته است.
- ۳- با توجه به این مشکل علی رغم درخواست مکرر فعالین و صاحب نظران بخش کشاورزی، این موضوع توسط دولت ها جدی گرفته نمی شد تا اینکه نهایتاً مجلس به عنوان یک ضرورت مطرح تمرکز و وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت

قانونی که ۲۰ هزار میلیارد تومان صرفه جویی داشته است نباید بی اثر شود

۲۰ هزار میلیارد تومان
صرفه جویی ارزی

با سیاست‌های یکسان قانون تمرکز

مدیرعامل اتحادیه مرکزی نظارت و هماهنگی تعاونی‌های روستایی کشاورزی ایران این را هم گفت که ساختار وزارت بازرگانی واردات محور است و بر اساس صادرات شکل نگرفته است، یادمان نرود که امنیت غذایی پاشنه آشیل هر کشوری از جمله کشور ما است که با زحمات وزارت جهاد کشاورزی توانسته‌ایم با تولید بیشتر واردات کمتر جلوی این مسأله را بگیریم تا دشمنان مبادا با تحریم مواد غذایی ما را هدف قرار دهند.

در سال ۹۲ تراز تجاری بخش کشاورزی منفی ۸ میلیارد دلار بود که طی این چند سال ۵ میلیارد دلار بهبود یافته و به منفی ۳ میلیارد دلار رسیده و به گونه‌ای باید گفت ۲۰ هزار میلیارد تومان صرفه جویی ارزی به خاطر وظایف قانونی تمرکز و فعالیت‌های وزارت جهاد به کشاورزی داشته‌ایم. بنابر بیان اینکه باید بخش کشاورزی و غذا با هم در یکجا مدیریت شوند، تصریح کرد: چگونه می‌شود که محصولات فسادپذیر غذایی در زیرمجموعه جهاد وزارت کشاورزی تولید شود و یک دستگاه دیگر بخواد بازار آن را مدیریت کند و این مسأله عملاً امکان‌پذیر نیست و کشاورزان تولیدکنندگان نیز دچار مشکل خواهند شد.

وی گفت: جالب‌تر اینکه در لایحه دولت قرار است تا شرکت پشتیبانی امور دام هم به وزارت بازرگانی احتمالی انتقال یابد، در حالی که از الف تا یای این شرکت وابسته به تولید دام و عرضه آن در بازار است و در نهایت احیای مجدد وزارت بازرگانی و تفکیک وظایف انتزاع را به صلاح مملکت نمی‌دانیم. چندی پیش، دولت لایحه دو فوریتی را برای احیای مجدد وزارت بازرگانی تقدیم مجلس کرد که تنها یک فوریت آن رأی آورد. این در حالی است که قانون تمرکز با طرح نمایندگان مجلس در سال ۹۱ مصوب شده که تمام وظایف تولید، تنظیم و واردات کالاهای اساسی و محصولات کشاورزی را به وزارت جهاد کشاورزی داده است.

اینکه برای احیای مجدد یک وزارتخانه از نیروی انسانی گرفته تا هزینه‌های جاری و فرآیندهایی که یک فرد باید برای اخذ مجوز در دستگاه‌ها طی کند، چیزی جز افزایش بوروکراسی اداری نیست، چرا که هم اکنون نیز در مقایسه با کشورهای در حال توسعه طولانی‌ترین و پرهیز و خم‌ترین نظام اداری را داریم که با تغییر در یک وزارتخانه هم این مشکلات حل نمی‌شود.

اجرای نصفه و نیمه قانون تمرکز
فقط قانون را به وزارت جهاد کشاورزی
دادیم نه ابزار

وی خطاب به دولتمردان، گفت: باید دید دولت می‌خواهد چه کاره شود فروشنده و خریدار یا تنظیم‌کننده قوانین و مقررات و با تشکیل مجدد وزارت بازرگانی ما یک بازگشت به عقب جدی داریم، چرا که قانون تمرکز از ابتدای سال ۹۳ به‌طور جدی شروع شده و اگر قانون افزایش بهره‌وری دوباره به وزارت بازرگانی جدید انتقال پیدا کند، در حقیقت زنجیره تولید تا بازار نادیده گرفته شده و گسستی بین تولید و بازار ایجاد خواهد شد. بنابر این در پاسخ به برخی واکنش‌ها که وزارت جهاد در سطح نظارت بر تنظیم بازار آن‌طور که باید عمل نکرده، تصریح کرد: در طول ۳ سال اخیر قانون را به وزارت جهاد کشاورزی داده‌ایم، اما ابزار لازم را نداده‌ایم، ولی با همه این‌ها توانسته است با تکیه بر تولید داخل و واردات کمتر بازار را تنظیم کند.

سازمان توسعه تجارت
چه ریزنی برای صادرات کرده که حالا
می‌خواهیم وزارت بازرگانی تشکیل دهیم

وی تأکید کرد: ساختار وزارت بازرگانی آن‌چه که در قبل تجربه شده برای صادرات ساخته نشده و شاهد مثال آن همان سازمان توسعه تجارت است که با وجود بازارهای خوب اطراف ما از جمله روسیه، عراق، افغانستان و قطر کاری برای باز کردن بازار صادراتی و رایزنی‌های اقتصادی انجام نداده است و باید پرسید چقدر تحقیق انجام داده و در اختیار تولیدکننده قرار داده است، نتیجه آن شده که بسیاری از تجار ما در بازار روسیه به دلیل نداشتن اطلاعات، بیچاره شده‌اند.

رئیس سابق کمیسیون کشاورزی مجلس

تنظیم بازار باید در یکجا سیاستگذاری شود

واردات برنج ۷۰۰ هزار تن است، در حالی که قبلاً ۲ میلیون تن برنج به یکباره وارد می‌شد، آن هم در فصل تولید و عرضه برنج داخلی که کشاورزان را بیچاره می‌کرد.

رجایی به این نکته اشاره کرد که تا قبل از اجرای قانون تمرکز، همواره در صنعت بلافضل کشاورزی مشکل داشتیم، مثلاً در صنعت پنبه‌پاک‌کنی اگر تولید همزمان با برداشت پنبه هماهنگ نمی‌شد، با کمبود یا مازاد مواجه بودیم، یا در صنایع شیر همواره تولیدکنندگان برای عرضه محصولاتشان به صنایع مشکل داشتند.

به دلیل مشکلات وزارتخانه‌ها
نباید با امنیت غذایی مردم بازی کرد

وی گفت: در حوزه کشاورزی با توجه به اینکه با امنیت غذایی مردم و موجود زنده سروکار داریم، نمی‌توانیم مشکلات وزارتخانه‌هایی را که با هم مشکل دارند، به میان انداخته و با امنیت غذایی ۸۰ میلیون نفر بازی کنیم.

نماینده سابق مردم در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه طرح تمرکز وظایف کشاورزی را در مجلس نهم دنبال کردیم، تصریح کرد: این طرح آثار بسیار خوب به‌جا گذاشت، ولی بعضی از دستگاه‌ها که قبلاً تنظیم بازار دست‌شان بود، خیلی دل‌شان نمی‌خواست

در حالی که مزیت‌های قانون تمرکز اختیارات مربوط به تجارت محصولات کشاورزی در وزارت جهادسازندگی در یک دوره کوتاه سرچشمه کارآمدی‌های قابل‌عنایتی بوده است مدیران ارشد ۱۳ اتحادیه مرکزی نظارت و هماهنگی تعاونی‌های روستایی با اشاره به بهبود ۵ میلیارد دلاری این قانون در ایجاد تعادل واردات و صادرات از لایحه جدیدی که قرار است این اختیارات را از وزارت جهاد کشاورزی بگیرد اعتراض کرد. او می‌پرسد آیا قانونی که ۲۰ هزار میلیارد تومان صرفه جویی داشته است را باید لغو و یا حذف و یا بی‌اثر کرد؟

مدیرعامل اتحادیه مرکزی نظارت و هماهنگی تعاونی‌های روستایی کشاورزی ایران، گفت: تراز تجاری بخش کشاورزی طی ۳ سال اخیر با آنکه فقط قانون تمرکز به وزارت جهاد کشاورزی آمد و ابزار لازم را ندادیم، ۵ میلیارد دلار بهبود یافته است. مدیران اتحادیه‌های تعاونی روستایی در واکنش به لایحه اخیر دولت مبنی بر احیای مجدد وزارت بازرگانی و بازگرداندن اختیارات بازرگانی و قانون تمرکز از وزارت جهاد به وزارت بازرگانی احتمالی در نشست خبری به تبیین این تفکیک اشاره کرده و انتقاد کردند. رحمت‌الله بنار مدیرعامل اتحادیه مرکزی نظارت و هماهنگی تعاونی‌های روستایی کشاورزی ایران، گفت: همین که مجلس لایحه‌ای دو فوریتی را تنها در یک فوریت تصویب کرده جای شکر دارد، تا فرصت بیشتری برای انجام کار کارشناسی داشته باشیم. از بعد از دوران دفاع مقدس هر از چندگاهی شاهدیم که دولت‌های مختلف با ارائه پیشنهادهای ساختار دولت را دستخوش دگرگونی می‌کنند، به‌جای آنکه به‌دلیل ناکارآمدی دولت و ساختار اداری ایران بپردازند.

وی اضافه کرد: اگر احساس کنیم تغییر ساختار می‌تواند نارسایی و مشکلات را حل کند، باید ابتدا دولت منشور داشته باشد که چه‌کاره است و می‌خواهد در ریز و درشت امور دخالت کند یا به امر نظارت و تولی‌گری بپردازد، چرا که تا آنجایی که به‌خاطر داریم قرار بر کوچک‌سازی و چابک‌سازی بدنه دولت بود و افزایش تعداد وزارتخانه‌ها در تناقض با این موضوع است.

مدیرعامل اتحادیه مرکزی نظارت و هماهنگی تعاونی‌های روستایی کشاورزی ایران با اشاره به

رئیس سابق کمیسیون کشاورزی مجلس معتقد است، احیای وزارت بازرگانی با رویکرد وارداتی، مشکلی را حل نمی‌کند و در همه‌جای دنیا تولید و تنظیم بازار در یکجا سیاستگذاری می‌شود.

عباس رجایی در مورد لایحه دولت برای احیای مجدد وزارت بازرگانی و باز کردن یکسری از اختیارات بازرگانی از وزارت جهاد کشاورزی، اظهار داشت: در همه‌جای دنیا که اصل تولید در دست بخش خصوصی است، سیاستگذاری و حمایت برای تولید و تنظیم بازار در یکجا سیاستگذاری می‌شود.

وی با اشاره به عدم هماهنگی‌های گذشته در بخش تولید و واردات محصولات استراتژیک کشاورزی تصریح کرد: یک زمانی سالانه بیش از ۲ میلیون تن شکر وارد کشور شد، در حالی که حداقل یک میلیون تن شکر در کارخانه‌های قند مانده بود و شکر وارداتی با قیمت بسیار پایین وارد شد، اما با نرخ بسیار بالاتر فروخته شد، تا جایی که تا ۳ سال تولید چغندر قند به زیر ۴۰ درصد ظرفیت واقعی خود رسید.

نماینده سابق مردم در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه علت این‌گونه مسائل صدور مجوز در مجموعه‌ای نبود که هیچ ارتباطی با تولید نداشت، خاطر نشان کرد: اکنون مابه‌التفاوت نیاز کشور و تولید داخل برای

تسلیم خبر می‌دهد

مخالفت رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس با بازپس‌گیری قانون تمرکز

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس گفت: وضعیت فعلی که در حوزه کشاورزی وجود دارد و وظایف مربوط به بازرگانی و تولید هر دو در اختیار یک وزارتخانه است، یقیناً هم به نفع مردم به‌عنوان مصرف‌کننده و هم به نفع تولیدکننده داخلی خواهد بود.

علی اکبری نماینده مردم بجنورد در مجلس شورای اسلامی و رئیس کمیسیون کشاورزی، در کانال تلگرامی خود به تشریح اقدام دولت برای تفکیک بازرگانی و امور مربوط به آن از وزارت جهاد کشاورزی پرداخت.

رئیس کمیسیون کشاورزی با اشاره به اینکه تولید داخلی محصولات کشاورزی جداسازی بازرگانی از وزارت جهاد کشاورزی به حاشیه می‌رود، گفت: در واقع بازرگانی محصولات کشاورزی که در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته وضع بهتری نسبت به قبل از آن بوده است و اساساً نمی‌شود ما برای یک موضوع دو متولی داشته باشیم.

وی افزود: این اشتباه است که مقوله تولید که در اختیار وزارت کشاورزی است را در این حوزه متمرکز کنیم و آن وقت واردات همین محصولات را به یک وزارتخانه دیگر واگذار نماییم چون در این صورت شاهد تناقض و تداخلات اصولی در این حوزه می‌شویم.

اکبری گفت: این تولیدکننده است که می‌داند چه میزان کالا در آن سال در اختیار دارد و چه میزان نیاز است تا وارد کند و یا بالعکس.

این نماینده مجلس اضافه کرد: ما در گذشته که وظایف تولید و توزیع از هم تفکیک بود، شاهد گله‌مندی‌هایی از جانب تولیدکنندگان بودیم که علیرغم تولید محصول داخلی، وزارت بازرگانی وقت مجوز واردات کالا به داخل را می‌داد و این موضوع باعث به حاشیه رانده شدن تولید داخلی و ناهماهنگی در توزیع کالاها می‌شود.

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس خاطر نشان کرد: اگر هم مقوله تولید و هم مقوله عرضه در یک نقطه متمرکز بشود، مدیریت راحت‌تر و بهتر خواهد شد.

علی اکبری افزود: وضعیت فعلی که در حوزه کشاورزی وجود دارد یقیناً هم به نفع مصرف‌کننده و هم به نفع تولیدکننده داخلی خواهد بود.

وی در تکمیل صحبت‌هایش بیان داشت: اگرچه در لایحه ارائه شده توسط دولت، تفکیک وزارت راه و شهرسازی هم موردنظر هست که در این مورد شاید نیاز به تفکیک و تخصصی‌سازی باشد، چرا که این دو مقوله با هم سختی ندارند و شاید جداسازی این دو برای راه و شهرسازی بهتر از شرایط فعلی بشود، اما در مورد کشاورزی چون بحث تولید است و عرضه محصول نیز متناسب با مقدار تولید صورت می‌گیرد، این دو اگر در وزارت کشاورزی متمرکز شود مفیدتر خواهد بود.

رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس در پایان در خصوص چابکی و چالاکی سیستم دولتی با احیای وزارتخانه بازرگانی گفت: چابک‌سازی سیستم‌های اداری در این موضوع مصداق پیدا نمی‌کند چرا که وظیفه‌ای از سر جمع آنچه که جابه‌جا شده و به وزارتخانه‌های مختلف انتقال پیدا کرده کم نمی‌شود؛ حال آنکه در صورت احیای وزارت بازرگانی یک وزارتخانه دیگر هم به سیستم دولتی اضافه خواهد شد.

لغو قانون مفید تمرکز اختیارات

صادرات محصولات کشاورزی اولویت دولت نبود

رئیس اتحادیه ملی صادرکننده استان فارس می‌گوید: «صادرات پیشانی توسعه اقتصادی است؛ اما تولید و صادرات هر دو در سایه ابهام هستند. ما به صادرات محصولات کشاورزی هیچ توجهی نداریم. این بی‌توجهی در هر دو دوره، هم‌زمانی که برای صادرات به وزارت بازرگانی مراجعه می‌شد و هم‌زمانی که وزارت جهادکشاورزی متولی این کار است، ادامه داشت. در هر دو دوره صادرکننده‌ها با مشکلات جدی مواجه بودند.»

وی می‌گوید: «وزارت جهادکشاورزی در دولت یازدهم، حامی تولیدکننده‌ها بود ولی ما هیچ‌رویه مثبتی از آن‌ها برای حوزه صادرات محصولات کشاورزی ندیدیم. هم‌چنان صادرات در ابهام قرار گرفته است. نه سیاستگذاری مثبتی بر این حوزه انجام می‌شود و نه برای مشکلات اصلی این حوزه چاره‌جویی می‌شود.»

راهکار کدام است؟

وی معتقد است: اگر صادرات محصولات کشاورزی به وزارت بازرگانی محول شود، شاید از این بی‌توجهی به صادرات کاسته شود؛ برای اینکه متولی تولید با سیاستگذاری برای بازرگانی، تجارت، صادرات و واردات نباید یکی باشد.

این مقام مسئول افزود: «در قانون تمرکز به مسأله بهره‌وری توجه شده بود؛ یعنی واردات محصولات کشاورزی باید با مدیریت وزارت جهادکشاورزی انجام شود و به لحاظ مقدار، کشور واردکننده، کیفیت و حتی واردکننده مجوزهای لازم از این وزارتخانه باید دریافت شود.»

بر اساس این قانون بسیاری از اختیاراتی که باید در حوزه تجاری کشور باشد به وزارت جهادکشاورزی واگذار شده است.

از طرفی باید الگوی مؤثری در صادرات پیش می‌گرفت ولی در نهایت نه با بازیابی، نه شناسایی هرچه‌های بازار منطقه برای صادرات و نه در هیچ اصل دیگری سیاست‌های این وزارتخانه به نفع صادرات نبود.»

به گفته حناهی جهرمی باید به صادرات اولویت داده شود، این اولویت‌گذاری اگر با چارچوب بازرگانی - تجارت پیش برود نتیجه بهتری خواهد داشت تا در چارچوب حمایت از تولید و جلوگیری از واردات و بی‌توجهی به بازار صادرات.

اگرچه مخالفان لغو قانون تمرکز با اشاره به سیاست حمایتگری وزارت جهادکشاورزی از آن دفاع می‌کنند؛ دفاعی‌ای که در نامه به رئیس مجلس دهم به مواردی اشاره شده است که جلوگیری از تعدد مراکز تصمیم‌گیری، چرخه تأمین کالا، تثبیت قیمت نهاده‌های موردنیاز تولید مخصوصاً نهاده‌های وارداتی نظیر ذرت و کتجاله سویا، به حداقل رساندن رانت و مفسده در خصوص تأمین نهاده‌ها، در نظر گرفتن تعرفه‌های مناسب برای کالاهای کشاورزی تولید داخل به‌منظور محدود کردن واردات و حمایت از تولید داخل، ممانعت از واردات بی‌رویه و توسعه صادرات و در نظر گرفتن مشوق‌های صادراتی برای کالاهای کشاورزی از جمله سیب‌زمینی، لبنیات، مرغ و تخم‌مرغ و... را از آثار اجرای قانون تمرکز عنوان می‌کنند. آن‌ها نمی‌خواهند مدیریت یکپارچه بخش کشاورزی به هم بریزد.

سرنوشت در هاله‌ای از ابهام

هنوز سرنوشت تفکیکی وزارت صنعت، معدن و تجارت و تبدیل آن به ۲ وزارتخانه بازرگانی و صنایع و معادن در هاله‌ای از ابهام است؛ هنوز معلوم نیست با احیای وزارت بازرگانی سرنوشت قانون تمرکز به کجا می‌انجامد؛ آیا بخشی از مسئولیت وزارت جهادکشاورزی به وزارت بازرگانی منتقل خواهد شد یا نه؟ باید منتظر ماند و دید دولت دوازدهم با آغاز فعالیت خود و انتخاب کابینه جدید چه تصمیمی برای سرنوشت این وزارتخانه مهم و وسیع اتخاذ می‌کند.

«نه» مجلس به طرح دوفوریتی

حالا دولت تصمیم جدی به تفکیک برخی از وزارتخانه‌ها دارد و طرحی دوفوریتی برای این منظور به مجلس ارسال کرده است. طرح جداسازی وزارتخانه‌های صنعت و تجارت روز یازدهم خرداد در مجلس اعلام وصول شد. اما در نهایت لایحه دوفوریتی دولت در مجلس دهم رأی نیاورد. مجلسی‌ها به بررسی دوفوریتی لایحه دولت برای تفکیک ۳ وزارتخانه ادغام‌شده در دولت قبل «نه» گفتند. با رأی مخالف ۱۰۴ نماینده مجلس به لایحه تفکیک ۳ وزارتخانه «راه و شهرسازی»، «صنعت، معدن و تجارت» و «ورزش و جوانان»، این لایحه در گام نخست بررسی مجلس، برخلاف خواسته دولت از ریل شتاب و سرعت خارج شد. دولتی‌ها با ارائه این لایحه با قید دو فوریت خواستار رأی مجلس به تغییر فوری ساختار این ۳ وزارتخانه شده بودند تا کابینه دولت دوازدهم براساس ساختار جدید تشکیل شود. به هر روی بنابر تصمیم دیروز نمایندگان، لایحه یادشده به صورت یک‌فوریتی بررسی خواهد شد.

قانون تمرکز چیست؟

از طرف دیگر در سال ۱۳۹۱، قانون تمرکز در مجلس نهم تصویب شد. این قانون به تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهادکشاورزی اشاره دارد. طبق ماده یک قانون تمرکز کلیه اختیارات، وظایف و امور مربوط به سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و انجام اقدامات لازم در موارد زیر از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهادکشاورزی واگذار می‌شود:

- الف) تجارت اعم از صادرات، واردات و تنظیم بازار داخلی محصولات و کالاهای اساسی زراعی، باغی و گیاهان دارویی شامل گندم، برنج، جو، ذرت، پنبه‌وش، روغن و دانه‌های روغنی، چای، سیب‌زمینی، پیاز، حبوبات، سیب، پرتقال، خرما، کشمش، قند و شکر، کتجاله و هم‌چنین محصولات دامی، طیور و آبزیان شامل شیر و فرآورده‌های لبنی، گوشت سفید، گوشت قرمز، تخم‌مرغ و نیز پیله ابریشم.
- ب) صنایع تبدیلی بلافصل ذیل با یک مرحله تبدیل در بخش کشاورزی:

  - ۱- عمل‌آوری و حفاظت گوشت و محصولات گوشتی از فساد.
  - ۲- عمل‌آوری و حفاظت آبریزان و محصولات حاصل از آبریزان از فساد.
  - ۳- عمل‌آوری و حفاظت میوه و سبزیجات از فساد.
  - ۴- روغن‌کشی.
  - ۵- فرآورده‌های لبنی.
  - ۶- تولید دانه‌های آسیاب‌شده.
  - ۷- تولید نشاسته.
  - ۸- تولید غذاهای آماده برای حیوانات.
  - ۹- محصولات غذایی و صنایع تبدیلی مرتبط با انواع میوه، سبزی، صیفی و چای چنانچه در حوزه مسئولیت سایر وزارتخانه‌ها طبقه‌بندی نشده باشد.
  - ۱۰- تولید فرآورده‌های گیاهان دارویی و انواع عرقیات.
  - ۱۱- تولید کودهای آلی (غیرشیمیایی).

طبق ماده ۴ قانون تمرکز «شرکت پشتیبانی امور

اجرای قانون تمرکز اختیارات تجارت محصولات کشاورزی به وزارت جهادکشاورزی پس از بی‌توجهی دولت دهم به دولت یازدهم کشیده شد و اجرای آن در عمل از سال ۱۳۹۳ شروع شد. این قانون به‌طور واقعی ۳ سال است که اجرا می‌شود و بازار را منظم کرده است و التهاب در بازارها کاهش یافته است. علاوه بر این، با رشد تولید داخلی شماری از محصولات کشاورزی، واردات محصولات نیز کاهش قابل‌اعتنایی را تجربه کرده است و موجب صرفه‌جویی ارزی شده است. تأسیس وزارتخانه‌ای با شکل و ماهیت قدیمی می‌تواند به معنای القای قانون تمرکز شود که با اعتراض متخصصان مواجه شده است.

پیشنهاد احیای مجدد وزارت «بازرگانی» و تشکیل وزارت «معادن و صنایع معدنی» سرنوشت یکی از وسیع‌ترین وزارتخانه‌های دولت را تحت‌الشعاع قرار داده است تا وزارت صنعت، معدن و تجارت یکی از حساس‌ترین مقاطع زمانی خود را تجربه کند.

سال ۱۳۹۰ بود که ۲ وزارتخانه «بازرگانی» و «صنایع و معادن» بعد از کشمکش‌های طولانی با عنوان وزارت «صنعت، معدن و تجارت» ادغام شدند. این وزارتخانه قرار بود آنچه در حوزه تجارت خارجی و در بخش صنایع و معادن کشور محقق نشده بود را محقق کند. اما ۸ سال بعد از ادغام دو وزارتخانه، احیای مجدد وزارت بازرگانی بر سر زبان‌ها افتاد و این روزها شنیده‌ها حاکی از این است که پرونده آن به‌طور جدی در دست بررسی است.

اواسط شهریورماه سال گذشته بود که مقام معظم رهبری از ادغام وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت گلایه کردند و گفتند: آن روز هم که این کار را انجام می‌دادند برای من روشن نبود که چرا دارند این کار را انجام می‌دهند. مسئولان مجلس و دولت تشخیص داده بودند و انجام دادند. واقعاً کار سختی است، ما حق می‌دهیم که ایشان (وزیر صنعت) سختش باشد. لکن بالاخره باید این کار را انجام بدهد، یعنی یکی از کارهای بسیار مهم مسأله مدیریت تجارت خارجی است. از این جهت که اینجا صرفاً بازار مصنوعات خارجی نباشد که بازار خودرو، بازار فلان و غیره یکسره به آن‌ها داده شود.

دام با کلیه وظایف، اختیارات، نیروها و امکانات از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهادکشاورزی ملحق می‌گردد. قانون تمرکز مشتمل بر ۵ ماده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۲۴ بهمن‌ماه ۱۳۹۱ مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ دوم اسفند ۱۳۹۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

سرنوشت قانون تمرکز در زمان تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت

عده‌ای به احیای مجدد وزارت بازرگانی تأکید دارند و معتقدند پس از ادغام ۲ وزارتخانه «بازرگانی» و «صنایع و معادن»، وزارت صنعت، معدن و تجارت موفق نشده به اهدافی که برای آن در حوزه تجارت خارجی ترسیم شده بود، دست یابد و بنابراین ضرورت احیای مجدد وزارت بازرگانی احساس می‌شود. از طرفی هدف اصلی طرح ادغام اگر کوچک‌سازی دولت بود، باید گفت که دولت هم کوچک نشده است. اما طرح تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت مخالف دیگری هم دارد و آن فعالان حوزه کشاورزی است. بیستم خرداد برخی از فعالان اقتصادی حوزه کشاورزی در نامه‌ای سرگشاده به علی لاریجانی، رئیس مجلس دهم به طرح تفکیک وزارتخانه اعتراض کردند. آن‌ها تشکیل دوباره این وزارتخانه را در راستای حمایت از بخش کشاورزی ندانسته و معتقدند که این طرح می‌تواند به ضرر تولید و تولیدکننده تمام شود. درست مانند زمان قبل از اجرای طرح انتزاع که بازرگانی محصولات کشاورزی، یک متولی خاص نداشت و ناهماهنگی‌های به‌وجود آمده، در بیشتر مواقع، سرمایه‌گذاران را هدف قرار می‌داد.

بازار را از وزارت جهادکشاورزی بگیرند

کوهسار خالدی، پژوهشگر اقتصاد کشاورزی درباره احیای وزارت بازرگانی می‌گوید: «جدایی بخش بازار از وزارت جهادکشاورزی، امری غیرمنطقی تلقی می‌شود و نمی‌توان بخش تجارت را از وزارتخانه متولی تولید گرفت. برنامه‌ریزان در سال‌های گذشته، با بررسی زوایای مختلف، در نهایت به این نتیجه رسیدند که با اجرای طرح انتزاع، حوزه بازار را به وزارت جهادکشاورزی متصل کنند تا مدیریت تولید به‌صورت زنجیروار حفظ شود.»

وی با اشاره به اینکه کشاورزان، ارتباط

مجله علمی کارخانه‌های قند و شکر ایران

زیر نظر شورای نویسندگان

تلفن و نمابر: ۸۸۹۶۹۰۵۵ - ۸۸۹۶۹۹۰۳

نشانی: تهران - میدان دکتر فاطمی - خیابان شهید گمنام - شماره ۱۴